

Vergeet je naam

Verhalen van Joodse onderduikkinderen

‘Vergeet je naam’ – die zin, of een variant hierop, is tegen bijna alle Joodse onderduikkinderen uitgesproken. ‘Vergeet je naam’ stond voor het inleveren van ‘jezelf’. Een nieuwe naam, een nieuwe geschiedenis. En tijdens de onderduik gebeurde de meesten dit meerdere keren.

Bijna vijftien jaar geleden startte het crossmediaproject; ‘Andere achterhuizen’ met een prachtige website, animaties van fragmenten van verhalen van Joodse onderduikers. Er verschenen ook twee boeken: *Andere Achterhuizen*, voor volwassenen; *Ondergedoken als Anne Frank*, voor jongeren.

Het project trok de wereld over, ontving lof in Duitsland, dat site en boek vertaalde. In de vs kreeg *Hidden like Anne Frank* diverse ‘starred’ reviews en een prachtige bespreking in *The New York Times Book Review*. ‘Deze stemmen springen eruit, net als de stem van Anne Frank. Ze staan voor de miljoenen mensen wier verhalen onuitsproken

blijven. (...) Deze toegankelijke verhalen, vol harde waarheid, zijn afwisselend ontroerend, spannend en pijnlijk.’

Van de Amerikaanse editie werden er meer dan 100.000 verkocht. Er volgde een aparte Britse uitgave die de bibliotheekprijs won. Inmiddels is er ook een Spaanse en een Tsjechische vertaling.

Hoe kan dit? Het bekendste onderduikverhaal is dat van Anne Frank. Maar er zijn veel meer onderduikverhalen, die we nauwelijks kennen. Hoe was het echt om onder te duiken? Hoe is het om niet de vrijheid te hebben te zijn wie je bent, te geloven wat je wilt? Om niet de vrijheid te hebben te kunnen zeggen wat je wilt? Eruit te zien zoals je wilt, te kunnen gaan en staan waar je wilt? De onderduik was een ‘snelkookpan’ voor emoties en ervaringen, angst, haat, liefde, verraad, onbaatzuchtigheid. Allemaal thema’s uit de onderduik, die ook nu nog aanspreken.

Dit was de reden voor de MBO Raad het project twee jaar geleden op te pakken en het boek en de animaties aan duizenden jongeren aan te bieden. Er ontstonden lesbrieven, de makers trokken het land rond om presentaties te geven. Reden ook voor uitgeverij Van Oorschot *Ondergedoken als Anne Frank* opnieuw uit te geven, modern, voorzien van QR-codes, zodat elke gebruiker makkelijk van boek naar filmpjes, documentatie en foto’s van de onderduikers kan switchen.

In 2022 maakte de initiatiefnemer van het project, Marcel Prins, een documentaire van vijf nieuwe onderduikverhalen ‘Heeft mams mij bij moeder gekocht?’, die werd uitgezonden door de NPO op 4 mei 2022. Het Joods Historisch Museum zal in het voorjaar van 2024 een tentoonstelling wijden aan het project.

Inmiddels hebben Marcel Prins en Peter Henk Steenhuis de laatste tien interviews ook uitgewerkt tot verhalen voor het boek *Vergeet je naam*. Dat boek verschijnt nu, als voltooiing van een van de grootste multimediale projecten over de onderduik in Nederland tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Internationale pers

‘...these few voices stand out and speak for the millions whose stories remain untold.... These accessible stories, full of hard truths, are touching, thrilling, and agonizing by turns... worthy addition to the library of remembrance.’

New York Times Book Review

‘Each memoir is poignant and heartrending on its own, and the compilation gives the reader a stunning sense of the horror of the Holocaust. Terrifying, haunting and powerful.’

Kirkus Reviews, starred review

‘These first-person stories of heroism and inhumanity explore the true scope of Holocaust atrocities, while also serving as a testament to resilience.’

Publishers Weekly, starred review

‘The tales are all horrifying and harrowing in their own ways yet are marked by an unvarnished tone that conveys an immediacy that sweeps readers into the narrative, making this tragic episode of history real and dramatic. This moving and powerful title is an important addition to any history collection.’

School Library Journal, starred review

‘The panel felt this was an ideal book to get into every secondary school library as for its engaging first-person accounts of an important period in history.’

U.K. Booktrust

Eervolle vermeldingen

2015 USBBY Outstanding International Book.

A Bank Street College Center for children’s literature Best Book of the Year,

Outstanding Merit.

2015 Children's choices list.

NCSS-CBC Notable Social Studies Trade Books for Young People.

Nederlandse pers

‘Een schitterende manier om het vergeten te voorkomen.’

Pieter van den Blink, *Vrij Nederland*

‘Mooi project, prachtig project.’

Ad van Liempt

‘Sommige passages in deze verhalen benemen je de adem.’

Aleid Truijens, *De Volkskrant*

‘Helder, in spreektaal, onderkoeld, aangenaam.’

Jan Blokker, *NRC*

‘Het is zo vers. De tijd schuift in elkaar. Alsof het gister was.’

Vincent Bijlo

‘Onthullend en ontroerend.’

Jeroen Krabbé